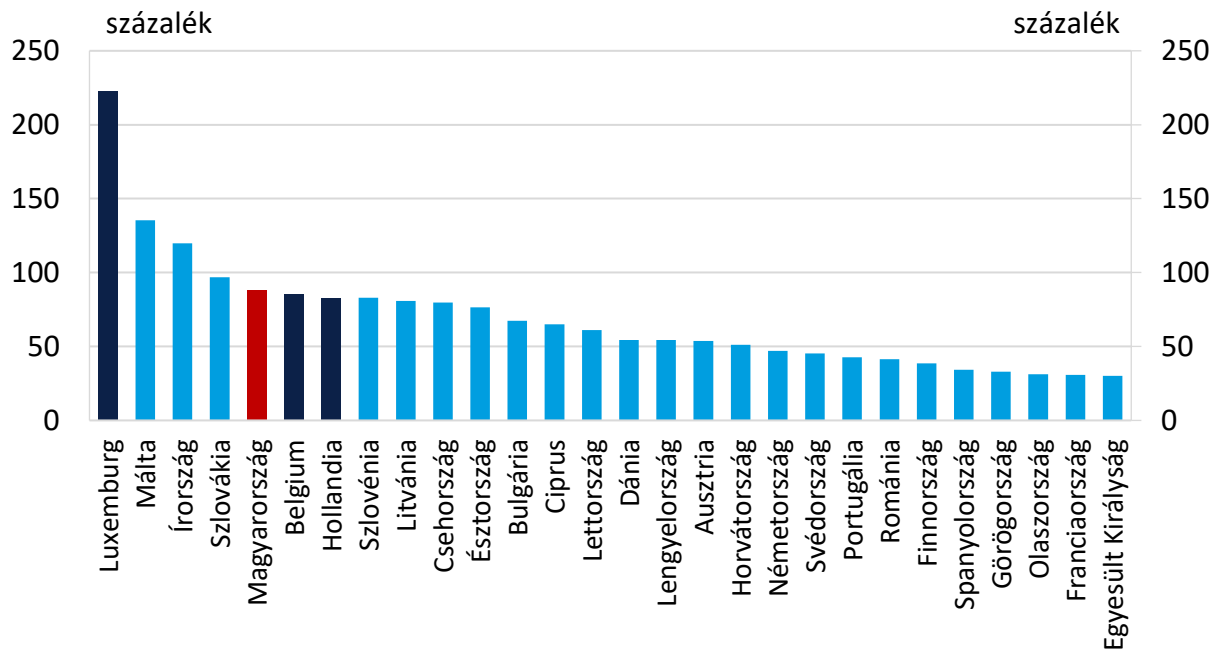

5 + 1 ÁBRA ARRÓL, HOGYAN ZÁRKÓZIK FEL MAGYARORSZÁG A BENELUX ÁLLAMOKHOZ

Magyarország gazdasági fejlettsége az elmúlt években dinamikus emelkedett, az elmaradás a fejlettebb nyugat-európai gazdaságok fejlettségétől fokozatosan mérséklődik. Az MNB 5+1-es felzárkózási cikksorozatának hatodik állomásában azt mutatjuk be, hogy Magyarország milyen mértékű konvergenciát mutat a Benelux államokhoz. A Benelux államok az Európai Unión belül is a fejlettebb országok közé tartoznak. Méretükből és földrajzi elhelyezkedésükből fakadóan Magyarországhoz hasonlóan rendkívül nyitottak, így a hazai konvergencia szempontjából jó viszonyítási alapként szolgálnak. A Benelux államok is erősen kötődnek a német gazdasághoz, így Németország elmúlt években megfigyelt dinamikus növekedése a Benelux államok növekedését is érdemben támogatta. Ennek ellenére a magyar és a Benelux államok gazdasági fejlettsége közötti eltérés érdemben csökkent.

A Benelux államok Európa legfejlettebb államai közé tartoznak, méretükből és földrajzi elhelyezkedésükből fakadóan Magyarországhoz hasonlóan rendkívül nyitottak, GDP arányos exportjuk a legmagasabbak közé tartozik (1. ábra). A Benelux államok, különösen Belgium és Hollandia integrálódását az európai és nemzetközi gazdaságba nagyban elősegíti három nagy európai gazdaság, az Egyesült Királyság, Franciaország és Németország közelsége, valamint a tengeri kikötőik. A régió vállalatai a német vállalatok által felépített termelési láncokban is fontos szerepet töltenek be. Az adottságokat tekintve a Benelux államok és Magyarország között több párhuzam vonható. Népszámukat tekintve mindegyikük Európa kisebb országai közé tartozik. Kikötővel ugyan nem rendelkezik, de Ázsia jelentőségének növekedése a globális gazdaságban felértékelheti Magyarország nemzetközi, szárazföldi kereskedelembe betöltött szerepét. További hasonlóság, hogy sok hazai vállalat része a német termelési láncoknak. E fentiek miatt a magyar gazdaság felzárkózásának értékelése szempontjából releváns képet nyújthat Magyarország és a Benelux államok makrogazdasági és versenyképességi pozíciójának összevetése. Az alábbiakban 5+1 ábrán mutatjuk be, hogy hogyan változott Magyarország relatív pozíciója különböző területeken.

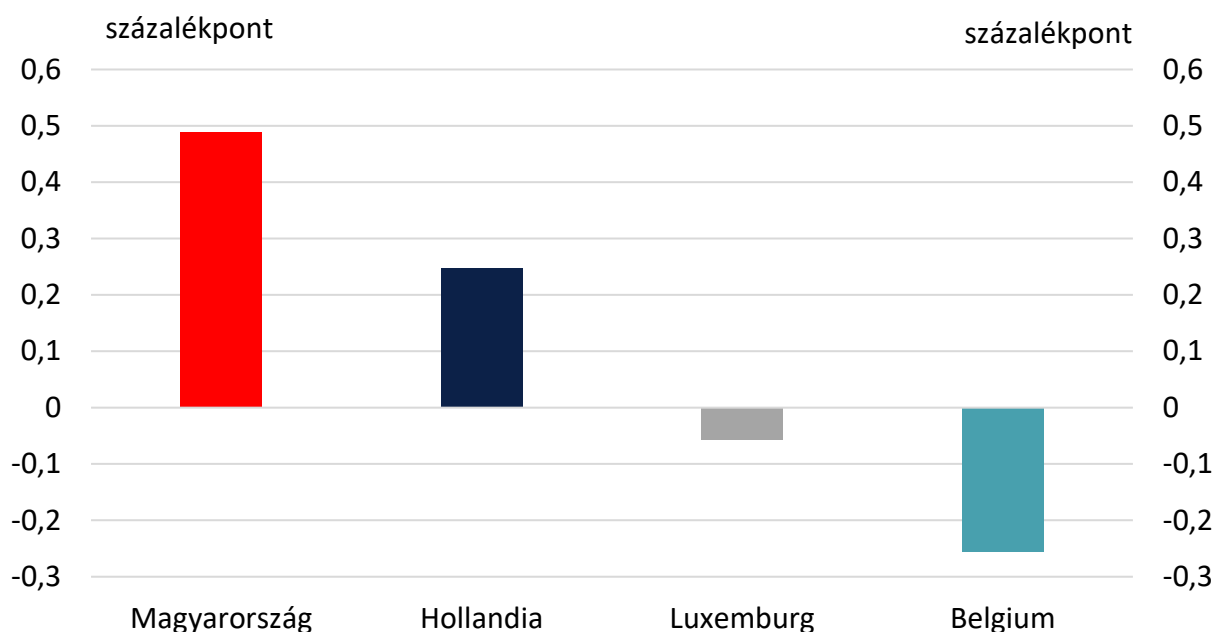
1. ábra: Export nagysága a GDP százalékában (2017)

Forrás: Eurostat

Az elmúlt években a magyar vállalatok exportja rendkívül dinamikusán bővült. Tekintettel arra, hogy mind a Benelux, mind a közép-kelet-európai államok fontos szerepet töltenek be a német vállalatok által kiépített termelési láncokban, ezek a gazdaságok érzékenyek a globális konjunktúra alakulására. A kedvező globális konjunktúrának köszönhetően 2010 és 2017 között a német gazdaság kibocsátása gyorsan növekedett, ami a német termelési láncokban érintett gazdaságok növekedését is jelentősen támogatta. A bővülő német importból ugyanakkor az egyes országok eltérő mértékben tudtak előnyt kovácsolni. Magyarország a fellendülést jól ki tudta használni, és részesedésünk – a többi közép-kelet-európai országhoz hasonlóan – a német behozatalban érdemben növekedett. 2010 és 2017 között a magyar gazdaság súlya 0,5 százalékponttal emelkedett, míg a Benelux államok közül Hollandia részesedése ennél kisebb mértékben nőtt, Belgiumé és Luxemburgé pedig csökkent (2. ábra).

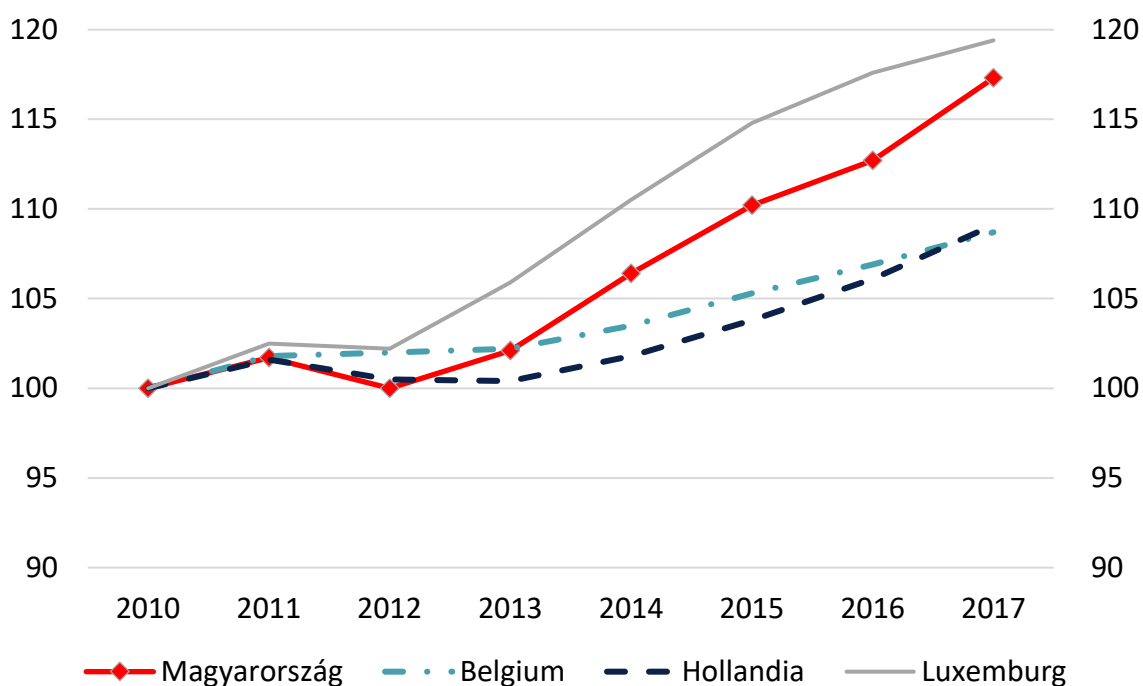
2. ábra: Részarány változása a német importban 2010 és 2017 között

Forrás: Eurostat

Az elmúlt években a magyar gazdaság élénken növekedett, lemaradásunk a Benelux államokhoz képest fokozatosan csökkent. A hazai növekedés értékelésekor fontos hangsúlyozni, hogy a kormányzat a növekedési időszakban mindvégig prioritásnak tekintette a makrogazdasági egyensúly megőrzését. Az elmúlt években a folyó fizetési mérleg egyenlege folyamatosan többletet mutatott, a költségvetési hiány alacsony maradt és az adósságmutatók fokozatosan javultak. A hazai növekedés üteme az egyensúly megőrzése mellett is érdemben meghaladta a belga és a holland gazdaság növekedését, és hasonló mértékű volt, mint a luxemburgi gazdaság növekedése (3. ábra). 2013-tól a kedvező hazai növekedési folyamatokhoz jelentős mértékben járult hozzá a monetáris politika, részben az alacsony kamatkörnyezet és a pénzügyi stabilitás fenntartásán, részben célzott, innovatív, növekedést támogató programok indításán keresztül. Az árszintek változását is figyelembe vevő, vásárlóerő paritáson számított egy főre eső jövedelmi mutatók azt jelzik, hogy 2010 és 2017 között a Benelux államok és Magyarország gazdasági fejlettsége közötti különbség jelentősen, mintegy 8 százalékponttal mérséklődött.

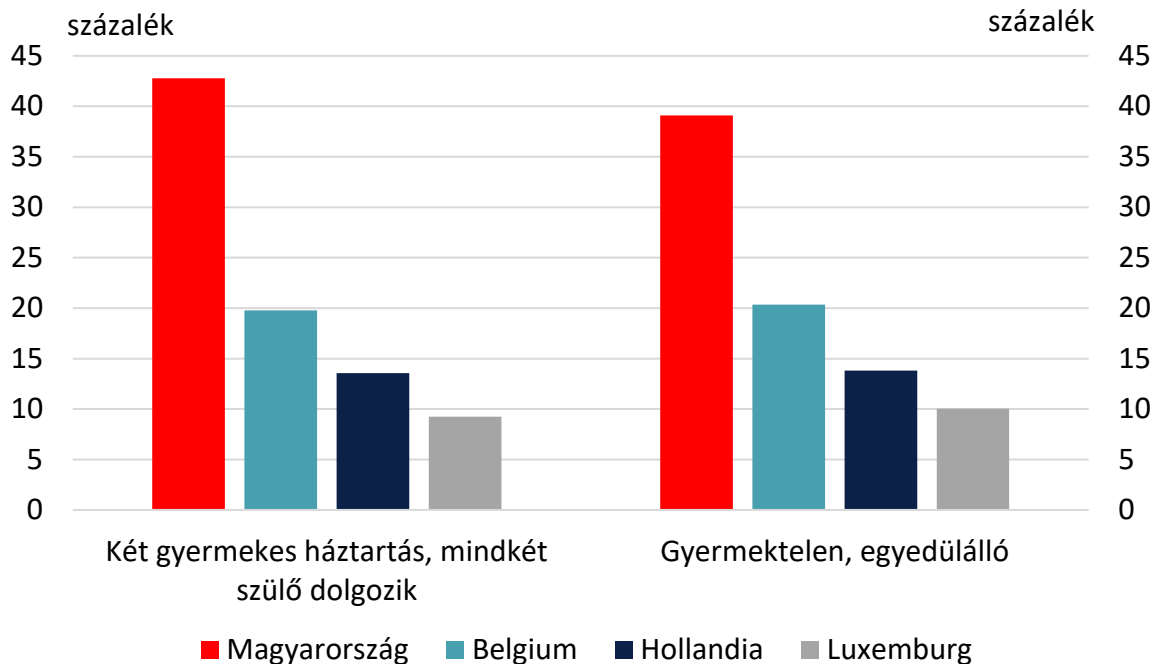
3. ábra: A reál GDP alakulása (2010=100)

Forrás: Eurostat

Magyarországon a gazdasági növekedés pozitív hatásai a lakosság széles körében érezhetőek, tekintve, hogy a kibocsátás bővülése együtt járt a reálkeresetek emelkedésével. A nettó keresetek bővülését a munkát terhelő adók csökkentése is támogatta. A kormányzat családokat támogató intézkedései következtében különösen nagy volt a keresetek emelkedése a gyermekeket nevelő munkavállalók esetében. 2009 és 2015 között a két gyermeket nevelő két keresős háztartások esetében a nettó keresetek vásárlóértékének emelkedése Magyarországon meghaladta a 40 százalékot, ami több mint duplája volt a Benelux államokon belül legmagasabb növekedési indexet mutató, belga keresetek emelkedésének. (4. ábra)

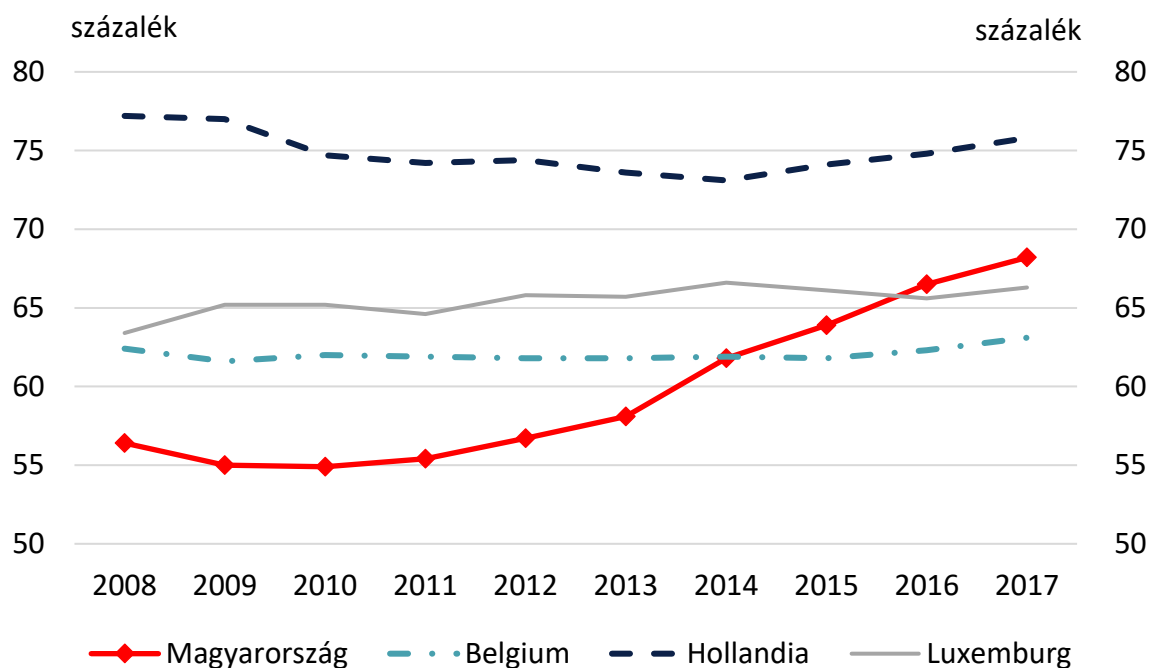
4. ábra: Nettó átlagbér változása 2009 és 2015 között (PPS alapon)

Forrás: Eurostat

A 2010-et követő gazdaságpolitika egyik jelentős eredménye a foglalkoztatottság emelkedése. Az alacsony foglalkoztatottság már a válság kitörését megelőzően is visszafogta a magyar gazdaság teljesítményét. A foglalkoztatottsági ráta európai összevetésben alacsony volt, s érdemben elmaradt a Benelux államokban megfigyelt értékektől is (5. ábra). 2010-ig a munkát terhelő adókat magas adóterhelés és progresszivitás jellemezte, ami a jövedelem eltitkolására ösztönzött, továbbá megdrágította a magas hozzáadott értékű munkahelyek létrehozását. A 2010-től kezdődően a foglalkoztatás bővítését célzó intézkedéseknek kulcseleme volt az adórendszer reformja, az egykulcsos személyi jövedelemadó bevezetése. A munkaerőkínálatot növelte az aktivitást nem kellően ösztönző szociális rendszer reformja is (például a rokkant nyugdíjazás ellenőrzésének szigorítása, a korhatár előtti és a karkedvezményes nyugdíjlehetőségek szűkítése, a munkanélküli segély időtartamának rövidítése). A foglalkoztatottak száma 2010 és 2017 között 3,7 millió főről 4,4 millióra emelkedett, így a munkapiaci mutatók tekintetében eltűnt a lemaradásunk a Benelux államokhoz képest.

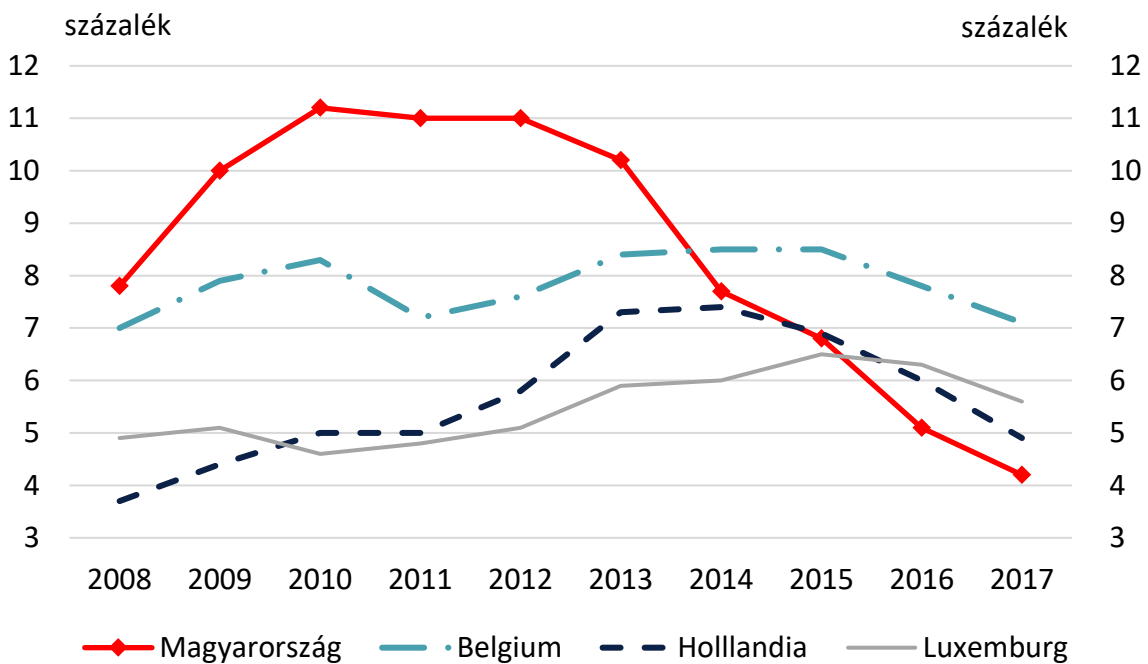
5. ábra: A foglalkoztatási ráta alakulása (15-64 évesek)

Forrás: Eurostat

A kedvező hazai munkaerőpiaci folyamatok a munkanélküliségi adatokban is visszatükröződnek. A munkanélüliek száma hazánkban 2013-tól kezdődően meredeken csökkent, s jelenleg a munkanélküliségi ráta már a Benelux államokat jellemző értékeknél is alacsonyabb (6. ábra). Kedvező, hogy Magyarországon az alacsony munkapiaci aktivitású csoportok munkanélküliségét is sikerült érdemben csökkenteni. Míg Hollandiától eltekintve a Benelux államokban a fiatalok munkanélküliségi rátája 20 százalék körül ingadozik 2010 óta, addig Magyarországon sikerült ezt a mutatót az évtized elejét jellemző 25 százalék körüli szintről fokozatosan 10 százalék közelébe szorítani.

6. ábra: A munkanélküliségi ráta alakulása (15-64 évesek)

Forrás: Eurostat

A magyar gazdaság és a Benelux gazdaságok fejlődési pályájának összevetése jól mutatja a 2010-et követő időszak gazdaságpolitikájának eredményeit. A makropénzügyi egyensúly megteremtése és fenntartása mellett a hazai gazdaság fejlettsége közeledett Európa fejlett gazdaságaihoz. Az eltérés ugyanakkor továbbra is jelentős. A humán erőforrások minőségének javítása, a hazai vállalkozások termelékenységének emelése, a belső finanszírozás erősítése csak fokozatosan mehet végbe, ami egy hosszabb időszakot igényel. Az elért eredmények ugyanakkor jó alapot teremtenek a felzárkózás folytatódására az elkövetkező években.

„Szerkesztett formában megjelent a *novekedes.hu* oldalon 2018. december 19-én.”